

Jak zmieniała się Europa w I połowie XIX wieku? (lekcja powtórzeniowa)

Materiał zawiera:

2 ilustracje (fotografie, obrazy, rysunki), 9 ćwiczeń, w tym 9 interaktywnych, 7 poleceń.

Bibliografia:

- Źródło: *Maurice de Talleyrand, Wspomnienia, [w:] G. Chomicki, L. Śliwa, Wiek XIX. Teksty źródłowe, Kraków 2001.*

Materiał powtórzeniowy został podzielony na trzy części:

- powtórka z Napoleona - dotyczy najważniejszych bitew i traktatów z okresu jego panowania, jego dyktatury, dołączona jest mapa Europy napoleońska,
- pokongresowo - najważniejsze wydarzenia polityczne i pojęcia po kongresie wiedeńskim, także dotyczące ziem polskich,
- przemysłowo - dotyczy przemysłu w XIX wieku.

Powtórka z Napoleona

Ćwiczenie 1

Przyporządkuj podane w tabeli pojęcia i wydarzenia do dyktatury Napoleona I. Zaznacz odpowiednie miejsca w tabeli.

Pojęcia i wydarzenia	Dyktatura Napoleona I
Ekspansja terytorialna w całej Europie	☐
Podpisanie konkordatu z papieżem	☐
Walka z Kościołem katolickim	☐
Egzekucja króla	☐
Kontrola policyjna	☐
Terror i masowe egzekucje	☐
Radykalne reformy społeczne	☐
Umiarkowane reformy społeczne	☐
Plebiscyty	☐
Republika	☐
Monarchia	☐
Bezpłatna oświata	☐
Bezpłatna opieka społeczna	☐
Powszechne prawo do pracy	☐
Ceny maksymalne	☐
Władza oparta na zrewoltowanych miejskich masach ludowych	☐
Władza oparta na burżuazji i chłopstwie	☐
Konflikt z chłopstwem	☐
Armia rewolucyjna	☐
Wielka Armia	☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Europa napoleońska

Źródło: Krystian Chariza i zespół, *Europa napoleońska*, licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Przyjrzyj się powyższej mapie wypisz daty i nazwy miejscowości, gdzie zawarto najważniejsze traktaty w okresie napoleońskim.

Źródło: Learnetic, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 2

Przyporządkuj cytaty do aktów prawnych z których pochodzą.

„Art. 1. Ludzie rodzą się i pozostają wolni i równi z punktu widzenia prawa. Różnice społeczne mogą się opierać tylko na użyteczności wobec społeczeństwa. Art. 2. Celem każdej organizacji politycznej jest utrzymanie naturalnych i nieprzedawnionych praw człowieka. Tymi prawami są: wolność, własność, bezpieczeństwo i opór przeciwko uciskowi”

Ustawa konstytucyjna Księstwa Warszawskiego z 1807 roku

„Art. 1. Religia rzymskokatolicka jest religią stanu. Art. 2. Wszystkie wyznania są wspólne i publiczne [...]. Art. 4. Znosi się niewolę, wszyscy obywatele są równi w obliczu prawa, stan osób zostaje pod opieką trybunałów”.

Kodeks Napoleona z 1804 roku

„Art. 213. Mąż winien obronę dla żony, a żona posłuszeństwo dla męża [...] Art. 215. Żona stawać w sądzie nie może bez upoważnienia od męża swojego, chociażby się trudniła kupiectwem publicznym albo nie była we wspólności majątku, albo rozdzielona była co do majątku [...]. Art. 229. Mąż żądać może rozwodu z przyczyny cudzołóstwa żony swojej. Art. 230. Żona może żądać rozwodu z przyczyny cudzołóstwa męża swego, gdy mąż trzymać będzie nałożnicę w domu wspólnym”.

Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela z 1789 roku

Polecenie 2

Odszukaj daty podanych niżej bitew. Czyim zwycięstwem się zakończyły i jakie było ich znaczenie?

- Austerlitz.
- Lipsk.
- Olszynka Grochowska.
- Ostrołęka.
- Somosierra.
- Trafalgar.
- Waterloo.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Pokongresowo

Polecenie 4

Wyjaśnij pojęcia:

- Księstwo Warszawskie.
- Związek Reński.
- Związek Niemiecki.
- Królestwo Polskie.
- Rzeczpospolita Krakowska.
- Wielkie Księstwo Poznańskie.

Ćwiczenie 3

Zaznacz, które z przedstawionych wypowiedzi są prawdziwe. Zaznacz kilka.

☐

Wiosna Ludów doprowadziła do zjednoczenia rozbitych politycznie Niemiec.
Powstała II Rzesza.

☐

Powstanie krakowskie wybuchło w trakcie Wiosny Ludów.

☐

Najważniejszym ośrodkiem polskiej polityki zagranicznej na emigracji polistopadowej był Hotel Lambert, mający swoją siedzibę w Sztokholmie.

☐

Warstwy społeczne, które przed rokiem 1789 najbardziej przyczyniały się do wzrostu gospodarczego Francji, miały znacznie mniej możliwości korzystania z jego efektów niż szlachta i kler.

☐

Ważną cechą brytyjskiej rewolucji przemysłowej była intensywna i skuteczna współpraca wynalazców, uczonych i ludzi pieniądza.

☐

Rosja w 1794 roku planowała interweniować w obronie Belgii podbitej przez wojska rewolucyjnej Francji. Przeszkodził jej w tym jednak wybuch powstania listopadowego w Polsce.

☐

W Wiedniu w 1814 roku udało się osiągnąć porozumienie nie tylko w sprawach granic, ale i ogólnych reguł kontynentalnego ładu.

☐

Armia rosyjska postępująca za wycofującymi się resztkami Wielkiej Armii zagarnęła Księstwo Warszawskie, a także uwolniła Prusy od uzależnienia od Francji.

☐

Wyprawa Napoleona do Egiptu miała na celu odcięcie Europy Środkowo-Wschodniej od kolonii na terenie Afryki.

☐

W połowie XIX wieku kolej dotarła już na wszystkie kontynenty.

Ćwiczenie 4

Jaki los spotkał wymienionych działaczy politycznych: więzienie, zesłanie, emigracja czy kara śmierci? Czy ktoś miał za sobą więcej niż jedno z tych doświadczeń? Kto uniknął śmierci mimo takiego wyroku? Zaznacz odpowiednie miejsca w tabeli.

Imię i nazwisko	Kara więzienia	Zesłanie	Emigracja	Kara śmierci
Walerian Łukasiński	☐	☐	☐	☐
Tomasz Zan	☐	☐	☐	☐
Adam Mickiewicz	☐	☐	☐	☐
Adam Jerzy Czartoryski	☐	☐	☐	☐
Ludwik Mierosławski	☐	☐	☐	☐

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Przemysłowo

Ćwiczenie 5

Które z wynalazków znalazły w 1. połowie XIX wieku zastosowanie w przemyśle włókienniczym, a które w transporcie? Niektóre z nich znalazły zastosowanie w obu gałęziach gospodarki. Zastanów się, o czym to świadczy? Pogrupuj elementy.

Przemysł włókienniczy

1769 r. – silnik parowy

1779 r. – przędzarka z mechanicznym formowaniem nici

Transport

1784 r. – mechaniczny warsztat tkacki

1733 r. – czółenko tkackie

1814 r. – parowóz

1807 r. – parostatek

1765 r. – przędzarka wózkowa, napędzana korbą

1769 r. – silnik parowy

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 5

Wyjaśnij, czym są:

- Utopia.
- Uwłaszczenie chłopów.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 6

Przeczytaj fragment tekstu i skoryguj 4 błędy, jakie zakradły się do druku. Uzupełnij tabelkę z erratą. „W krajach objętych rewolucją przemysłową zmieniał się nie tylko krajobraz. Pod presją kapitalistycznych przemian rodziły się nowe siły społeczne. Jedną z bardziej spektakularnych zmian było pojawienie się dwóch nowych warstw: pracowników umysłowych, określanych nowym pojęciem proletariatu, oraz arystokratycznej burżuazji, która wyodrębniła się spośród tradycyjnego chłopstwa. Wiek XIX przyniósł narodziny nowej etyki pracy. Była to pochwała bezwzględnej walki konkurujących przedsiębiorców o korzyści ekonomiczne, spychająca w cień dawne cechowe rzemiosło i kupiectwo. Sprzyjał tej postawie komunizm gospodarczy, kultywowany w życiu handlowym i przemysłowym ówczesnej Europy”.

Jest	Powinno być
	wielkoprzemysłowej
	najemnych
komunizm	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Nazwij procesy/zjawiska.

Co to jest?	Określenie
W toku europejskiej industrializacji wsie zostały pochłonięte przez miasta, a duże miasta rozwijały się szybciej.	
Proces przekształcania się społeczeństwa tradycyjnego w społeczeństwo przemysłowe.	
Duże miasto, które stanowi centrum gospodarcze i kulturalne większego obszaru.	
Masowa organizacja społeczna zrzeszająca ludzi pracy najemnej na zasadzie dobrowolności. Jej celem jest obrona interesów społeczno-ekonomicznych.	
Zbiorowe, dobrowolne powstrzymanie się od pracy lub nauki w celu wymuszenia realizacji określonych żądań.	

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Pomyłono nazwiska i poglądy czołowych teoretyków liberalizmu, konserwatyzmu i socjalizmu. Uporządkuj je.

Pierre Joseph Proudhon

marzył o zniesieniu państwa – instytucji stosującej przemoc, i powołaniu w jego miejsce lokalnych, samorządnych wspólnot. Nawoływał do likwidacji dochodów nie pochodzących z pracy własnej ludzi

Edmund Burke

badając przyczyny nędzy i bogactwa na świecie, głosił, że tylko swobodne działania jednostek przedsiębiorczych i kierujących się chęcią zysku mogą razem stworzyć harmonijną całość i powiększać bogactwo ogółu. Stąd wysunął postulat wolności działalności gospodarczej

Jeremy Bentham

uważał, że w polityce powinien obowiązywać ostrożny umiar, wynikający z ograniczonej wiary w siłę ludzkiego rozumu. Lepiej zdać się na „zbiorowy rozum wieków” i na rytm pokoleń, na którym wspiera się życie społeczne

Karol Marks

do klasy wyzyskującej zaliczał właścicieli środków produkcji – czyli fabryk, hut i kopalń, działających na różnych polach gospodarki rozwijającego się kapitalizmu. Dokonując nieuchronnego z punktu widzenia historii rewolucyjnego przewrotu, proletariusze mieli działać nie tylko we własnym interesie, ale jednocześnie dla dobra całej ludzkości

Adam Smith

uważał, że celem działań powinno być „największe szczęście największej liczby ludzi”, gdyż wszystkich łączy ta sama

